

Atlas voor gemeenten

Atlas voor gemeenten 2014

Participatiewet: grotere ongelijkheid tussen gemeenten

Er zijn binnen Nederland grote regionale verschillen in participatiegraad, en die verschillen nemen de laatste jaren toe. De participatie is het laagst in grensregio's en de regio Rotterdam, omdat daar weinig werk is of veel laagopgeleiden zijn. Door de Participatiewet komen vooral die gemeenten in de problemen. Dat blijkt uit de nieuwe Atlas voor gemeenten, die 4 juni 2014 is verschenen.

De arbeidsparticipatie in Nederland is, na een lange periode van toename, de laatste jaren afgenomen. Op dit moment werkt in Nederland 65,2% van de potentiële beroepsbevolking (zonder steun van de overheid). Op het hoogtepunt, in 2008, was dat 67,3%. De verschillen tussen gemeenten zijn groot. In Enschede is de arbeidsparticipatie 54,7% (56,5% inclusief wsw en andere vormen van gesubsidieerde arbeid), terwijl in Haarlem 72,2% (72,9%) van de beroepsbevolking zelfstandig in het eigen inkomen voorziet. De Participatiewet, die vanaf 1 januari 2015 van kracht is, stelt met name gemeenten met een lage arbeidsparticipatie voor problemen. Gemeenten worden immers verantwoordelijk voor een veel groter deel van de beroepsbevolking.

De kans op werk

De regionale verschillen in arbeidsparticipatie worden voor een groot deel verklaard door verschillen in de beschikbaarheid van werk. Voor de inwoners van de Randstad en de regio Eindhoven zijn verreweg de meeste banen bereikbaar. Voor de inwoners van grensregio's is de kans op werk veel kleiner. Een inwoner van Utrecht heeft de meeste kans op werk: 98,5%. Een inwoner van de gemeente Bellingwedde (Oost-Groningen) heeft de minste kans op werk: 82,6%.

Laagopgeleiden

De participatiegraad hangt verder sterk samen met het opleidingsniveau. Onder laagopgeleiden is de participatiegraad de laatste jaren gedaald tot zo'n 45%, terwijl de participatiegraad onder hoogopgeleiden met ruim 83% stabiel is. Ook hier zijn grote regionale verschillen. In de gemeente Sittard-Geleen werkt bijvoorbeeld maar 39% van de laagopgeleiden.

De achterstand van allochtonen

Onder niet-westerse allochtonen is de arbeidsparticipatie extra laag. Ook hier zijn weer grote regionale verschillen. In de Randstad heeft ongeveer de helft van de niet-westerse allochtonen de laatste vier jaar gewerkt, terwijl in Venlo en Maastricht dit maar voor een kwart geldt. Gevreesd moet worden dat deze achterstand niet snel wordt ingelopen. In Venlo haalt bijvoorbeeld slechts 18% van de niet-westerse allochtonen een havo- of vwo-diploma, tegenover bijna de helft van de autochtone scholieren in die stad. In Amstelveen haalt 58% van de niet-westerse allochtonen een havo- of vwo-diploma, en bijna zeventig procent van de autochtone scholieren.

De nieuwe klantenkring van gemeenten

De verschillen tussen gemeenten zijn dus groot. Die ongelijkheid neemt de laatste tijd bovendien verder toe. In het licht van de Participatiewet die op 1 januari 2015 wordt ingevoerd is dit een belangrijke constatering. Daarmee worden gemeenten behalve voor de wwb ook verantwoordelijk voor de wsw en een deel van de wajong. Voor de ene gemeente is dat een veel grotere uitdaging dan voor de andere. Zo zal de toekomstige klantenkring van de gemeente Heerlen mogelijk verdubbelen,

tot wel 14% van de potentiële beroepsbevolking. Terwijl die van gemeenten als Amstelveen en Haarlemmermeer blijft steken op zo'n 3%.